

A SZAKMA MINDENK FELETT...

avagy háromszor másfél évtized tanulságai!

Az agráriusok életében több mint négy évtizednyi munkaviszony után nyugdíjba vonulni átlagos, és jogos. Úgy tűnik, hogy Dr. Rózsás Attila szakmai életútja, nem csak szép, de tartalmas is volt. Az pedig külön szerencsés helyzetnek tekinthető, ha egy agrármérnök szakember nagy ügyekkel is foglalkozhat a nagybetűs életben, ráadásul viszonylag hosszú ideig. A szaktekintélytől azért is kértünk interjút, mivel nyugdíjasként a közelmúltban kapott egy rangos kitüntetést.

– A nyugdíjkorhatár az Ön életében – legalábbis információim szerint – csak egy mérföldkő, mert változatlan aktivitással és figyelemmel végzi több területen is azt a munkát, amit szeret, vagy amivel megbízták. A Fleischmann Rudolf díj odaítélésével kapcsolatban néhány kérdést szeretnék feltenni, de elsőként azt, hogy mit jelent számára ez az elismerés?

– Nos, azt gondolom a különböző díjakról, hogy azok többnyire valóban az elismerés jelei, amelyeket a kitüntetettek gyakran nem akkor kapnak meg, amikor a legjobban megérdemlik. Én ezt a díjat első sorban úgynevezett szakmai díjnak tartom. Mivel úgy alakult az életem, hogy a két szakterület mindegyikén évtizedek óta dolgozom, ezért duplán megfelelek a díj odaítélés szempontjainak. Ugyanis az egyik cégemben zöldségfajták nemesítésével foglalkozunk, a másik cégemben pedig a szántóföldi növénytermesztés keretein belül repce és gabonafélék vetőmag termesztésével.

– Az Ön méltatásában az adományozó mit emelt ki?

– Mint említettem már, a Fleischmann Rudolf díj szakmai díj. Adományozója az agráriusok irányító miniszter. A méltatásomban kiemelték azt, hogy modern zöldség vetőmag termesztési technológiákat dolgoztunk ki. A Magyar Nemzeti Fajtajegyzékben jelen pillanatban a Szentesi-Mag Kft. neve 51 db zöldségfajta neve mellett szerepel, mint nemesítő vagy fajtafenntartó. Ezzel a fajtaszámmal a cégem – a zöldségvetőmag forgalmazással foglalkozó vállalatok között – a második. Továb-

bá a méltatásban még kiemelték az elmúlt négy évtizedben végzett szerkesztői és publikációs munkámat is.

– Minek után szerencsém volt végig kísérni az Ön pályafutását, ezért bizton állíthatom: életében többször is voltak sajátos korszakok. A sajátoson azt értem, hogy szakmai szempontból erősen különböző időszakok, amelyekben az eredmények azt mutatják, hogy helyt állt, vagyis korrekten vette az akadályokat. Mit gondol erről a megállapításomról?

– Ezt a megállapítást jó szívvel elfogadom, mert ezek a munkák, az elmúlt 40 év tartalmának fő elemei, s pótolhatatlan, mással nem helyettesíthető részei voltak. Nevezetesen a szakmai pályafutásomat a Szekszárdi Állami Gazdaságban kezdtem, majd a KSZE Növénytermelési Rendszerhez kerültem, ahol termelési, majd később fejlesztési igazgatóhelyettesként zártam az ott eltöltött éveimet – s ez közel 15 évig tartott. Csaknem egy éves „vívódás” után kerültem az Országos Vetőmegtermeltető és Értékesítő Vállalat kereskedelmi vezérigazgató helyettesi székébe, de mire átértem az új munkahelyemre, addig a leendő munkaköröm jelentősen megváltozott, mert közben én lettem a Vállalat első számú vezetője. Ez azért történhetett így, mert az ország egyik legnagyobb állami tulajdonban lévő vállalatát is elérte a privatizáció nevű szakmai divathullám, s az elődömet pedig kirúgták, mire odaértem.

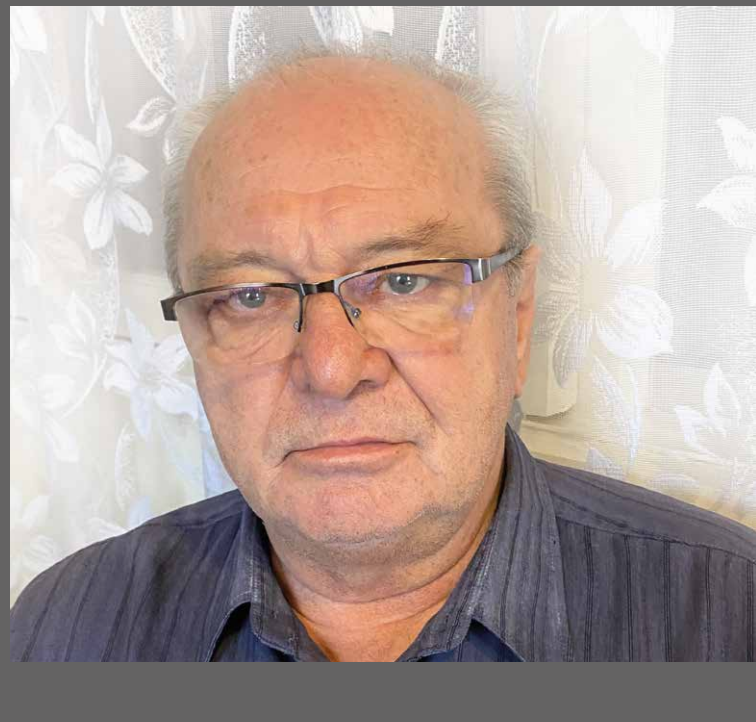
Ezek a döntések egyébként 1992-ben, az akkori agrárminisztériumban születtek, amely a tulajdonos részéről – jogi és szakmai tartalmát illető-

en – végelszámolás volt. Az akkor hatályos csődtörvény szerint, ilyen tulajdonosi döntés esetén az éppen regnáló vezetőt kellett végelszámolóknak kinevezni. Ezt a feladatot pedig közel tíz évig végeztem miniszteri biztosi kinevezéssel. Ebben az egy évtizedben új szakmát tanultam, amelyből kiemelkedett az alkotmány, a törvények, a kormány és a miniszteri rendeletek naprakész ismerete. Megjegyzem, hogy az általam irányított végelszámolásba közel 24 milliárd forint értékű vagyontartozott. Természetesen ennek a vagyonnak a megtestesülési formái igen változatosak voltak: a portfólióban épületingatlan, föld ingatlan, készlet, befektetés, követelés, készpénz és egyéb elemek voltak, amelyeket az akkori piac más értékeken ismert el, mint például napjainkban. Ezekkel az értékekkel kellett megoldanom, hogy a hitelezői követeléseknek minden nap meg legyen a fedezete. Mindez politikai szempontból nehéz, szakmai szempontból viszont különleges, egyedi munka volt. Politikai szempontból azért volt nehéz, mert ezen idő alatt három kormányt „éltem túl”, amelyek az állami vagyontekintetben homlok egyenest más álláspontra képviseltek.

A harmadik szakmai korszakom akkor kezdődött, amikor az Országos Vetőmagtermeltető és Értékesítő Vállalat végelszámolását befejeztem. Ekkor eldöntöttem, hogy csak olyan érdekeltségekben dolgozom, amelyekben kevés tulajdonos van, s a többségi tulajdonos én vagyok. A jelenleg is működő érdekeltségeim egyszemélyes társaságok, amelyben egyedül vagyok a tulajdonos, azaz nem taggyűlési, hanem tulajdonosi döntéssel irányítom a vállalkozásaimat. Következésképpen, ha az eddigi szakmai életutamat szakaszokra osztom, akkor idáig három 15 éves időszakra osztható.

– Az eddigi – nem mindig „rózsásnak” minősíthető – életútnak mi a kiemelésre érdemes tanulsága?

– A szakmai pályafutásom alatt titokban azért mindig figyeltem illetve követtem a munkatársaim vezetői

alkalmosságát. Így aztán sok típusal találkoztam, de olyannal, aki nekem nagyon tetszett, esetleg tanultam tőle, olyannal ritkán. Amikor még tanulmányoztam a vállalatvezetési szakmai kérdéseket, akkor azt tanultam, hogy a vállalatok nagy része három csoportba sorolható. **Jelesül az előre mutatók, az analizálók, és a követők csoportjába.** Abban az időben azt nem vizsgálták, hogy ez a három csoport a gyakorlatban, hogy alakulhat ki, s kinek az érdeme.

A személyes vizsgálódásom arra terjedt ki, hogy az első számú vezetőnek van-e hatása arra, hogy a vállalatát melyik csoportba sorolják. A tapasztalatom az, hogy a frontember felfogása döntő a vállalat jellegének kialakulásában, mivel ő a mérföldkő, az iránytű, az igazodási pont egy vállalat életében. Ezt az adottságot egészítik ki a vállalatvezetési és szakmai ismeretek. S a két terület együtt határozza meg a vállalat jellegét és karakterét.

– *Mondana erre legalább egy konkrét példát?*

– Az első szakmai korszakomban egy integrátor vállalatnál dolgoztam, amelyet anno 350 részvényes alapított. Ez a cég közös technológiafejlesztő, tudás bővítő, az innováció területét jól ismerő vállalatnak lett alapítva. **A véleményem az, hogy ilyen vállalat élére, csak előre mutató vezető kerülhet,** hiszen ezen a területen sem az analizáló, sem a követő szemléletű vezető nem felel meg az alapítók elvárásának. Sajnos, ez a vállalat felszámolás alá került, így már régen kivezették a cégek nyilvántartásából. Ez pedig konkrétan a KSZE Növénytermelési Rendszer volt. **Ez a vállalat azért ment tönkre** - legalábbis véleményem szerint-, **mert ugyan előremutató jellegű vállalatnak alapították, de az első számú irányítója követő szemléletű ember volt.** Határozottan az a véleményem, hogy nem lehet mindenből un. frontember, még akkor sem, ha a vállalkozás az ő tulajdona. A frontember, az én közel 40 éves élettapasztalatom alapján, egy különleges vezetői típus.

– *Jut eszembe, hogy Ön vállalt társadalmi feladatokat is, habár csak az egyik kamarai elnöki tisztségét ismerem. A mai agrárkamaráról mi a véleménye?*

– A vállalkozók nagy része már tudja, hogy a Magyar Agrárkamara, az agrárium legnagyobb köztestülete. Én az önkéntes tagság korszakában 13 évig voltam a Budapesti Agrárkamara elnöke, s az utolsó választási ciklusban, a Magyar Agrárkamara egyik alelnökének választottak. Ezen időben az egyik felismerésem az volt, hogy aki valamilyen tisztséget vállalt, azok jelentős része nem tudta, hogy mi a köztestület. Ugyanis a köztestületi jogállás nagy érték, ha azt jól használják: aki a köztestületi jogállást elnyeri, az a közjog alanyként közigazgatási és közhatalmi feladatok ellátására lesz jogosult, azaz az aktuálisan hatalmat gyakorló kormánytól közigazgatási és közhatalmi feladatokat kaphat. Természetesen ezt nagy lehetőségnek és kiemelt munkának tartom. De mi a helyzet manapság? Hogy napjainkban a Magyar Agrárkamara mi, azt nehezen lehet a hatályos törvények alapján is meghatározni. Inkább hivatal, mint köztestület...

– *Ne kerülgessük a forró kását, vágjunk a dolgok közepébe!*

– Nos, az első fő problémám a Magyar Agrárkamarával az, hogy elfoglalta a Magosz. Az a szervezet, aki a magyar agráriumban sem intellektuálisan, sem morálisan nem üti meg azt a szintet, amit az agrárium szereplői elvárnak. Amíg ezt a lehetőséget a kormánytól nem kapta meg, addig egy olyan társadalmi szervezet volt, aki a tagságának létszámát sosem merté közölni és tisztségviselői nem tudtak az agrárium vezéralakjaivá válni.

Hibának tartom a kormány részéről, hogy egy nevesincs társadalmi

szervezetet megajándékoz az ország egyik legnagyobb köztestületével, a Magyar Agrárkamarával. Kötelezővé tették a tagságot, s ezen kívül még regisztrációs díjat is kell fizetni. Ez anyagilag akkora teher a mezőgazdasági vállalatoknak, hogy ezért már ellenszolgáltatást várunk el. A fő tisztségeket pedig zömében érdemtelenül töltik fel, nagyon magas fizetésekért. Ennél csak az a nagyobb baj, hogy ezzel a szerény szellemi teljesítménnyel a Magyar Agrárkamara az agrárium stratégiája szeretne lenni. Észre sem veszik, hogy a tagság legalább háromnegyede ezt nem akarja, mert az elmúlt kettő tisztújításon a tagságnak alig egynegyede jelent meg. A tagság döntő többsége masszívan távol tartja magát a Magyar Agrárkamara rendezvényeitől, még a tisztújítástól is. Természetesen én is! Szerintem a felkínált három országgyűlési képviselői hely rendkívül magas az érintettek szellemi teljesítményéhez és mozgósító képességéhez viszonyítva.

Jól ismerem a kamarák nemzetközi helyzetét. Ez alapján egy Magyarországi méretű országban felesleges agrárkamarát fenntartani, amely másik törvény alapján működik, mint a Kereskedelmi és Iparkamara. **A dinamikus gazdasághoz** - márpedig a magyar gazdaság az - **egységes nemzeti kamarára van szükség.** A Magyar Agrárkamara önállóságát meg kellene szüntetni, a kormánypártnak a Magosszal az együttműködést fel kellene mondani, s a Magyar Kereskedelmi és Iparkamarát fel kellene készíteni az agrárkamara befogadására.

– Az utolsó mondata feltételezhetően sokakat meglep, mivel az komoly kritika. Mire alapozza ezt a megállapítását?

– A véleményemet arra alapozom, hogy a Magyar Agrárkamara, mint az ország egyik köztestülete, hivatalként dolgozik. A magyar agráriumban dolgozó szakemberek jelentős része több diplomás, sőt tudományos fokozattal is rendelkező szakmabeli. Közöttük sokan vannak, akik éltek már akkor, amikor az agráriumot szakmánk kiválóságai vezették. Ők jelentős szakmai tapasztalattal és tudományos fokozatokkal is rendelkeztek. Odafigyeltünk rájuk, mert véleményüket mérvadónak tartottuk. Most viszont más a helyzet. Az említettek szeretnék az irányító, véleménynyilvánító, a jövőt befolyásoló szerepkört magának kisajátítani. Véleményem szerint a jelenlegi vezetés erre alkalmatlan. Hogy ez kialakulhatott, ebben hibásak vagyunk persze mi is.

Azt viszont el kell fogadnunk, hogy a bruttó nemzeti termékben a részarányunk csak 3–4 százalék, de azt ne fogadjuk el, hogy ehhez az alacsony színvonalhoz állítsák be az agrárium első számú képviselőinek szellemi színvonalát. A kormányzó pártszövetség – anno közel egy évtizede – valószínű elhitte a félrevezetők informálását. Persze 2022-ig még van idő egy új agrárszerveződés alapítására és „működésbe állítására”.

– Szakmai sikerei – feltételezhetően – voltak az elmúlt negyven évben!? Ha igen, említsen néhányat!

– Úgy érzem minden szakmai korszakomban voltak sikereim. Az első szakmai korszakomban – ahogy említettem, integrátor szervezetben dolgoztam. Egyik feladatunk volt, hogy világszínvonalú természetéstechnológiákat dolgozzunk ki. Ennek a cégnek a 80-as évek elején, már egy millió ha területre terjedt ki a szaktanácsadási szolgáltatása.

Ráadásul 13 szántóföldi növény természetéstechnológiáját készítettük el, amelyek abban az időszakban a legkorszerűbbnek minősültek. Korszerű technológia pedig csak világszínvonalú tudással készíthető. A második korszakom egyik kiemelkedő eredménye az volt, hogy egy a vetőmag szakmában dolgozó cégnek sikerült (közel 30 éve), a magyar kormány által garantált hitelt szerezni. **A hitel nagysága egy milliárd forint, a jogosult pedig a Vetőmag Kereskedőház Rt. volt.** Ezzel a hitellel új korszakot nyithattam az állami tulajdonú vetőmag szakmában, de sajnos egyik kormánynak sem kellettünk. A hitelt visszafizettük. A harmadik szakmai korszakom egyik nagy eredménye az, hogy 25 év óta a tulajdonomban lévő vállalkozások fizetőképes gazdálkodó szervezetek. Minden évben fizetünk nyereségadókat, minden évben fejlesztünk, minden évben gyarapszik a vagyon és minden évben emelem a munkatársak munkabéréit.

– A sikerre általánosságban tulajdonképpen mi a receptje?

– Az egyes vállalatvezetőknek a sikerre receptet nem tudok írni, esetleg akkor, ha valamennyi időt ott eltöltöttem volna. A saját eredményességem általában egy négy lábbon álló „termék”, amelynek a lábai az alábbiak: **önértéktudat, korszerűség, időzítés és bátorság.**

Tehát a vezérnek pontosan tudni kell, hogy ő melyik vezetői csoportba sorolja magát. **Magamat az előremutatók csoportjába sorolom.** Szakmánk fejlődése természetesen mindig érdekelt, az időzítés pedig véleményem szerint az egyik legfontosabb nem szakmai kérdés. Aminek a jószágáról, aktualitásáról meg vagyok győződve, azt bátran bevállalom.

– Végül nem szabad megfeledeznünk a nagyobb családunkról

sem, vagyis az Európai Unióval Ön elégedett?

– Az Európai Unióból érkező támogatások, hivatalosan ellenszolgáltatás nélkül kapott pénzek. Ezért a kapott támogatás, adóalap növelő tényező. A vállalkozások esetében a kapott támogatásnak más-más hatása van, az adózás előtti eredményre. Ettől függetlenül az a véleményem, hogy az Európai Unióból érkezett támogatások, javították a vállalkozások likviditását és eredményességét is. Szinte nélkülözhetetlenek. Az Európai Unió közös agrárpolitikája a 27 tagállam véleménye alapján alakult ki. Magyarország 16 éve tagja az Európai Uniónak, azóta a közös agrárpolitika részese. A véleményem az, hogy **Magyarországnak szüksége van az Európai Unióra, a mezőgazdasági vállalkozásoknak pedig a közös agrárpolitikára.**

– Befejezésül: mi a kívánsága a jövőt illetően?

– A vállalkozásaimat illetően, ha minden marad ebben a mederben, azt elfogadom. A Magyar Növénynevelők Egyesületének köztestületté kellene átalakulni. A Magyar Kereskedelmi és Iparkamarának át kellene venni a Magyar Agrárkamarát. A magyar agrár-felsőoktatásban elkezdett folyamat véleményem szerint jó, azt gyorsan le kell zárni, be kell fejezni.

A magyar agrártudás a világban még piacképes, sokfelé kellene értékesíteni. Gratulálok a Mezőhegyesi modell kidolgozóinak. Azért, mert a magyar mezőgazdaságnak kel(l)enek olyan több tevékenységet végző üzem(ek), amelynek minden eleme világszínvonalú. Az ilyen üzem, irányít mutat a jövőbe. Az agráriumban a hitellezés szabályain is enyhítésre volna szükség, s a hiteltermékek körét is érdemes volna bővíteni...

– Köszönöm a beszélgetést!

Szalai Attila